Αγγελική Δαρλάση

οι ΜΕΓΑΛΟΙ... μικροί

Οι αγωνιστές του 1821

εικονογράφηση
Σοφία Παπαδοπούλου

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

οι ΜΕΓΑΛΟΙ... μικροί

Οι αγωνιστές του 1821

Στη σειρά **«Οι ΜΕΓΑΛΟΙ... μικροί»** θα συναντήσουμε ιστορίες εμπνευσμένες από την παιδική ηλικία σημαντικών Ελλήνων κι Ελληνίδων. Ιστορίες για εκείνους τους Μεγάλους που, ως μικροί, αντιμετώπισαν κάποια μικρή ή μεγαλύτερη δυσκολία η οποία πιθανότατα έπαιξε τον δικό της ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους ή και στην πορεία της ζωής τους. (Επειδή ακόμα κι όταν είσαι μικρός μπορείς να αγωνίζεσαι, να μην το βάζεις κάτω και να προχωράς – αφού τα όποια εμπόδια είναι για να τα προσπερνάμε!) Ιστορίες για να μας εμπνέουν και να εμπνέουμε.

Στις διηγήσεις του βιβλίου **«Οι αγωνιστές του 1821»** συναντάμε τους μικρούς Θοδωρή (Κολοκοτρώνη), Γιώργη (Καραϊσκάκη), Κωνσταντή (Κανάρη) και τις μικρές Λασκαρίνα (Μπουμπουλίνα) και Μαντώ (Μαυρογένους) και καλούμαστε να τους γνωρίσουμε, να τους «καταλάβουμε» μέσα από κάποια περιπέτεια που είχαν ως παιδιά.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ:

Α: Τι γνωρίζεις για τη ζωή και το έργο του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας, του Γεώργιου Καραϊσκάκη, του Κωνσταντίνου Κανάρη, της Μαντώς Μαυρογένους; Είναι ευκαιρία να εμπλουτίσεις τις γνώσεις σου αντλώντας πληροφορίες από βιβλία ή το διαδίκτυο. Σημείωσε αυτά που σου έκαναν περισσότερη εντύπωση.

Β: Με αφορμή όσα διάβασες, περίγραψε πώς τους φαντάζεσαι. Γράψε κάποια χαρακτηριστικά για τον καθένα και την καθεμιά τους.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ:

Ιστορία και λογοτεχνία

- Ποια συναισθήματα σου προκάλεσε η ανάγνωση των ιστοριών; Πόσο ταιριάζουν οι μικροί ήρωες του βιβλίου με την εντύπωση που είχες γι' αυτούς ως μεγάλους πριν από την ανάγνωση των ιστοριών;
- Οι διηγήσεις του βιβλίου βασίζονται ή εμπνέονται από πραγματικά περιστατικά της βιογραφίας των αγωνιστών. Ποια από αυτά τα περιστατικά πιστεύεις ότι είναι πραγματικά; Θα βοηθηθείς εάν τα συγκρίνεις με τα βιογραφικά στοιχεία που διάβασες για τον καθένα και την καθεμιά τους.
- Πιστεύεις ότι τώρα μπορείς να δεις τους αγωνιστές του 1821 με άλλα μάτια; Σε βοήθησε μήπως η μυθοπλασία να τους προσεγγίσεις διαφορετικά; Κι αν ναι, πώς;
- Γράψε μια δική σου ιστορία (από την παιδική του ηλικία ή την ενήλικη ζωή) για τον αγαπημένο σου ήρωα ή ηρωίδα του 1821, αξιοποιώντας τα βιογραφικά του στοιχεία που θα βρεις σε βιβλία ή στο διαδίκτυο.
- Θεωρείς ότι έχει αλλάξει η ζωή των παιδιών από την εποχή των ηρώων του βιβλίου μέχρι σήμερα; Υπάρχουν και σήμερα περιοχές στον κόσμο όπου τα παιδιά βιώνουν ανάλογες καταστάσεις με αυτές που περιγράφονται στο βιβλίο; Πόσο επηρεάζει η ειρήνη ή ο πόλεμος τη διαμόρφωση του χαρακτήρα τους και τη μετέπειτα εξέλιξή τους;
- Παρά τις διαφορές της δικής μας κοινωνίας με αυτή των παιδιών πριν από την έναρξη της Επανάστασης, πιστεύεις ότι έχεις κοινές εμπειρίες με τα παιδιά των ιστοριών που διάβασες;
- Μπορείς ν' αναγνωρίσεις κάποια στοιχεία του χαρακτήρα (θετικά και αρνητικά) των ηρώων των ιστοριών στον εαυτό σου ή σε φίλους / συμμαθητές σου;
- Μπορείς να φανταστείς τον εαυτό σου ή κάποιον από τους φίλους / συμμαθητές σου ως μεγάλο, βασιζόμενος στον χαρακτήρα τους και σε όσα γνωρίζεις για τις ικανότητες, τα όνειρα και τις επιθυμίες τους;

οι αγωνιστές του 1821

Ιστορία, λογοτεχνία και θεατρικό παιχνίδι

- Εμπνευστείτε από τις ιστορίες που διαβάσατε και, μοιράζοντας ρόλους και χρησιμοποιώντας τη φαντασία σας, κάντε δραματοποίηση των περιστατικών για να τα παρουσιάσετε στην τάξη ή στην οικογένειά σας.
- Αν διστάζετε να υποδυθείτε τους ήρωες, μπορείτε να παίξετε κουκλοθέατρο ή θέατρο σκιών χρησιμοποιώντας διάφορες φιγούρες.
- Το ήξερες ότι τα αγαπημένα παιχνίδια πολλών παιδιών playmobil αφηγούνται την Ιστορία του Απελευθερωτικού Αγώνα του 1821 στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο;
  Επισκεφτείτε την έκθεση εδώ:
  http://www.nhmuseum.gr/el/ektheseis/to-21-allios-i-elliniki-epanastasi-me-figoures-kai-dioramata-playmobil/.

Ιστορία κι εκπαιδευτικές εκδρομές

Με αφορμή τις ιστορίες που διαβάσατε, μπορείτε να επισκεφθείτε:

Το σπίτι των Κολοκοτρωναίων στο Λιμποβίσι:
https://www.e-gortynia.gr/episkepsi-sto-spiti-tou-kolokotroni/

Το σπίτι της Μπουμπουλίνας στις Σπέτσες:
https://www.spetses.gr/el/business-listing/%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CF%82

Τη μονή Προυσού, που ο Καραϊσκάκης χρησιμοποιούσε ως ορμητήριο και όπου είχε αποσυρθεί για θεραπεία, και στο σκευοφυλάκιο της οποίας θα δείτε τα όπλα και τα παράσημα του Καραϊσκάκη:
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AE_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%BF%CF%8D

Το Μουσείο Μπενάκη, όπου μεταξύ άλλων σημαντικών εκθεμάτων μπορείτε να δείτε και τη σπάθα του Κανάρη:
https://www.benaki.org/index.php?option=com_collectionitems&view=collectionitem&e_id=280276&lang=el

Οι αγωνιστές του 1821

Κάποτε θα πάω αλλιώς – Ο Θοδωρής

- Πόσο πιστεύεις ότι επηρέασε τον μικρό Θοδωρή ο θάνατος του πατέρα του Κωνσταντή Κολοκοτρώνη; Πού φαίνεται αυτό στο κείμενο;
- Επηρέασε το συγκεκριμένο περιστατικό τον χαρακτήρα και τη μετέπειτα πορεία του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη; Γιατί;
- Ο Θοδωρής λέει ότι «κάποτε στην Τριπολιτσά θα πάω αλλιώς». Πότε ξαναπήγε στην Τριπολιτσά (Τρίπολη) ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης; Τι γνωρίζεις για τη φορά που... ξαναπήγε;
- Τόσο ο παππούς όσο κι ο πατέρας, όπως στη συνέχεια και οι γιοι, του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη ήταν άνθρωποι που αγωνίστηκαν ενάντια στον Τούρκο δυνάστη. Βρες περισσότερα στοιχεία για την οικογένεια και τη δράση των Κολοκοτρωναίων.
- «Μόνο αν χορτάσουμε ελευθερία, θα μπορούμε να χορτάσουμε κι όλα τ' άλλα» είχε πει ο πατέρας του Θοδωρή. Πόσο καθοριστικός παράγοντας είναι η ελευθερία για τη ζωή και την πρόοδο των ανθρώπων;

Γεννήθηκα σε φυλακή – Η Λασκαρίνα

- Η Λασκαρίνα ήξερε ότι γεννήθηκε στη φυλακή και ότι στη φυλακή πέθανε ο πατέρας της. Πώς την επηρέασε αυτό στη διαμόρφωση του χαρακτήρα της;
- Πόσο πιστεύεις ότι επηρέασε τη Λασκαρίνα η καθημερινή επαφή της με τη θάλασσα; Πόσο επηρεάζει το φυσικό τοπίο ή και η γεωγραφία τον χαρακτήρα μας; Έχεις βιώσει κι εσύ κάποια έντονα συναισθήματα εξαιτίας της επαφής σου με τη θάλασσα; Κι αν ναι, ποια;
- Η Λασκαρίνα αγαπούσε πολύ την οικογένειά της. Βρες στοιχεία από την ενήλικη ζωή της που στηρίζουν αυτή τη διαπίστωση.
- Η Λασκαρίνα ονειρευόταν τον εαυτό της στο πηδάλιο ενός μεγάλου πλοίου. Κατάφερε να πραγματοποιήσει το όνειρό της; Ποιο ήταν το πλοίο που συνδέεται με την Μπουμπουλίνα και πώς συνέβαλε στην επιτυχία του Αγώνα;
- Πώς ήταν η ζωή των γυναικών εκείνα τα χρόνια; Ποιοι ήταν οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι για τις γυναίκες;
- Η μητέρα της Λασκαρίνας της λέει ότι οι γυναίκες δε γίνονται καπετάνιοι. Κάνε αναζήτηση στο διαδίκτυο για να δεις πότε γίνεται επίσημα δεκτή η πρώτη γυναίκα καπετάνιος στην Ελλάδα (εμπορικό-πολεμικό ναυτικό).
- Πόσο πιστεύεις ότι έχει αλλάξει από τότε η θέση των γυναικών; Πιστεύεις ότι υπάρχουν ακόμα και σήμερα ανδροκρατούμενα επαγγέλματα; Κι αν ναι, ποια είναι αυτά; Τι νομίζεις ότι εμποδίζει, αν εμποδίζει, τις γυναίκες να σταδιοδρομήσουν σε αυτά;

Οι αγωνιστές του 1821

Όλα θα τα πω – Ο Γιώργης

- Ο Καραϊσκάκης είναι γνωστό ότι, εκτός από γενναίος, ήταν αθυρόστομος και αρκετά οξύθυμος. Διαβάζοντας την ιστορία του, πού πιστεύεις ότι μπορεί να οφείλονται αυτά τα χαρακτηριστικά του;
- Πόσο πιστεύεις ότι μπορεί να επηρέασε το γεγονός της ορφάνιας του τον Καραϊσκάκη, και πόσο ο κοινωνικός του περίγυρος; Πιστεύεις ότι και σήμερα μπορεί τόσο το οικογενειακό περιβάλλον όσο και ο κοινωνικός περίγυρος να βοηθήσει ή και ν' απογοητεύσει ένα παιδί; Πόσο σημαντικοί είναι αυτοί οι παράγοντες για την ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης ενός παιδιού;

- Ξέρεις πού είχε αφιερώσει τα όπλα και τα παράσημά του ο Καραϊσκάκης;
- Ο Γιώργης λέει: «Όταν θέλω γίνομαι άγγελος κι όταν θέλω γίνομαι διάβολος» (φράση που έχει καταγραφεί ότι πράγματι την έλεγε ως μεγάλος). Τι εννοεί με αυτή τη φράση;

Πλοία να πετάνε – Ο Κωνσταντής

- Ποιοι πιστεύεις ότι ήταν οι λόγοι που ώθησαν τον Κωνσταντή να αποφασίσει να μπαρκάρει αν και ήταν μόλις δέκα χρονών;
- Γιατί πιστεύεις ότι ο Κωνσταντής πήρε αυτή την απόφαση κρυφά από τη μητέρα του (όπως τουλάχιστον φαίνεται στο συγκεκριμένο διήγημα); Γιατί δε θέλησε να της εκμυστηρευτεί την απόφασή του;
- Ο Κωνσταντής φαίνεται να γνωρίζει καλά πώς ήταν ένα μπρίκι. Χρησιμοποίησε την περιγραφή που υπάρχει στην ιστορία και ζωγράφισε αυτό το πλοιάριο.
- Το μπρίκι ήταν ένας τύπος πλοίου αρκετά διαδεδομένος εκείνη την εποχή. Μπορείς να βρεις πληροφορίες και για τα άλλα είδη πλοίων εκείνης της εποχής (προεπαναστατικά χρόνια και το ναυτικό του 1821); Μπορείς επίσης να φτιάξεις είτε ένα κολάζ με φωτογραφίες πλοίων, είτε ζωγραφιές δικές σου, είτε και μια σύνθεση με φωτογραφίες και ζωγραφιές. Θα μπορούσες επίσης να φτιάξεις μαζί με τους φίλους σου κάποια μακέτα πλοίου (κάποιοι θα βρουν τις πληροφορίες και τις φωτογραφίες, κάποιοι άλλοι θα φέρουν τα υλικά, κάποιοι θα το κατασκευάσουν κ.λπ.). Μπορείτε να το αξιοποιήσετε σε μια παράσταση κουκλοθέατρου με θέμα τη ζωή του Κανάρη.

Δεν μπορεί... θα υπάρχουν ήρωες – Η Μαντώ

- Η Μαντώ ήταν μορφωμένη και ήδη από μικρή ηλικία ονειρευόταν την απελευθέρωση των Ελλήνων. Βρες τα σημεία του κειμένου που τα επιβεβαιώνουν.
- Πιστεύεις ότι η Μαντώ μεγάλωνε διαφορετικά απ' ό,τι η Λασκαρίνα, για παράδειγμα, παρόλο που ήταν και οι δυο κορίτσια; Πού πιστεύεις ότι οφείλονται οι διαφορές; (οικογενειακό περιβάλλον, παιδεία, ελευθερία κ.ά.)
- Η Τεργέστη, η πόλη στην οποία γεννήθηκε και μεγάλωσε η Μαντώ, ήταν ένα μεγάλο εμπορικό κέντρο εκείνης της εποχής και κατοικούσαν πολλοί Έλληνες. Αφού αξιοποιήσεις τις πληροφορίες του κειμένου και άλλων ιστορικών βιβλίων, σκέψου ποιες ήταν οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της ζωής στην Τεργέστη και ποιες στην υπόδουλη Ελλάδα, καθώς και πώς επηρέαζαν την καθημερινότητα των κατοίκων.
- Η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα και η Μαντώ Μαυρογένους δεν ήταν οι μόνες γυναίκες που αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Τούρκους. Υπήρχαν κι άλλες εξέχουσες γυναίκες που προσέφεραν στον αγώνα, όπως η Λένω Μπότσαρη, η Δόμνα Βισβίζη και άλλες. Αναζήτησε πληροφορίες γι' αυτές τις ηρωίδες.
- Στον αγώνα συμμετείχαν συχνά και γυναίκες που δεν καταγράφηκαν με το επώνυμό τους, αλλά ο λαός τις μνημονεύει σε δημοτικά ποιήματα ή τραγούδια (όπως για παράδειγμα το τραγούδι «Αρκαδιανή»). Αναζήτησε τραγούδια ή ποιήματα τα οποία αναφέρονται στη συμμετοχή και την προσφορά των γυναικών στον απελευθερωτικό αγώνα. Ποιο μήνυμα μεταφέρουν αυτά τα τραγούδια;

